

дження; проведення психопрофілактичної роботи, спрямованої на збереження, зміцнення і відновлення психологічної безпеки та психологічного здоров'я особового складу, попередження виникнення соціально-психологічної та особистісної дезадаптації; виконання комплексу заходів психологічної допомоги, підтримки та реабілітації військовослужбовців, які постраждали внаслідок дії службово-бойових стрес-факторів, перебували в екстремальних (бойових) умовах, застосовували зброю на ураження; науково-дослідницьке та методичне супроводження виконання основних завдань підрозділами психологічної служби [2].

Ми вважаємо, що перелік основних завдань у наказі не є вичерпним і до них необхідно віднести такі: формування в особового складу високої морально-психологічної стійкості, готовності і здатності успішно виконати поставлені завдання; роз'яснювати особовому складу державну політику в області оборони і безпеки України, рішень військово-політичного керівництва країни; оперативне роз'яснення отриманих завдань, наказів командирів і мобілізація особового складу на їх виконання, безперервне бойове інформування про військово-політичну обстановку, що склалася; підтримка правопорядку і військової дисципліни, постійна оцінка морально-психологічного стану особового складу, здійснення психологічного супроводження бойових дій, прогнозування і зниження психогенних втрат; підтримка і своєчасне відновлення духовних і фізичних сил військовослужбовців, створення умов для їх психологічної реабілітації, організації відпочинку і дозвілля; підвищення пильності і бойової настороженості, створення сприятливої морально-психологічної обстановки в районах ведення бойових дій; захист особового складу від інформаційно-психологічної дії противника; соціальний захист військовослужбовців.

Отже, в ході підготовки фахівців сил охорони правопорядку особливу увагу необхідно приділити їх морально-психологічному забезпеченню, яке є запорукою високого морального духу та високого морально-психологічного стану, як складової бойового потенціалу держави.

Таким чином, ми вважаємо, що має бути чітка система морально-психологічного забезпечення з метою формування в особового складу високих морально-психологічних якостей та психологічної готовності до вирішення службово-бойових завдань.

1. Сучасний стан психологічного забезпечення професійної діяльності сил охорони правопорядку: матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. (м. Харків, 29 вересня 2017 року). Харків: Національна академія НГУ, 2017. 3 с.

2. Про затвердження Положення про психологічне забезпечення в Національній гвардії України: наказ МВС України від 08.12.2016 № 1285. *Офіційний вісник України*. 2017. № 13. Ст. 379.

3. Про затвердження Порядку психологічного забезпечення в Державній службі України з надзвичайних ситуацій: наказ МВС України від 31.08.2017 № 747. *Офіційний вісник України*. 2017. № 96. Ст. 2944.

4. Ілляк О. О. Сутність і зміст морально-психологічного забезпечення дій військ // Морально-психологічне забезпечення службово-бойової діяльності внутрішніх військ МВС України: навч. посібник / В.В. Говоруха, О.О. Ілляк. Харків: ВІ ВВ МВС України, 2002. 279 с.

Ткаченко Сергій Євгенович
ад'юнкту докторантури та аспірантури
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ УПРАВЛІННЯ ІНСПЕКЦІЇ З ОСОБОВОГО СКЛАДУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ТА ЙОГО СУТНІСТЬ

Забезпечення прав і свобод людини і громадянина є одним із пріоритетних завдань держави, але на шляху до досягнення такої мети виникає значна кількість перепон, що можуть вплинути на відповідний процес. Разом із цим Національна поліція України є однією із найбільш впливових державних інституцій, метою діяльності якої є забезпечення прав і свобод людини і громадянина та убезпечення осіб від їх порушення. У свою чергу, ефективність виконання Національною поліцією України своїх функцій залежить і від дотримання безпосередньо поліцейськими чинного законодавства.

На сьогоднішній день система забезпечення дотримання дисципліни і законності в системі Національної поліції України є досить багатоелементною. Однією із відповідних інституцій є інспекція з особового складу, що функціонує для зміцнення дисципліни і законності, виявлення та попередження службових правопорушень працівниками Національної поліції України.

Перш за все належить виокремити поняття дисципліни (лат. *disciplina*), яке вченими трактується як певний порядок поведінки людей, що відповідає ustalеним у суспільстві нор-

мам права і моралі або вимогам певної організації, або як обов'язкове для усіх членів будь-якого колективу підпорядкування встановленому порядку, правилам [1]. Але, незважаючи на наукові інтерпретації, законодавець у Законі України від 15.03.2018 № 2337-VIII «Про дисциплінарний статут Національної поліції України» регламентує, що службова дисципліна – дотримання поліцейським Конституції і законів України, міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, актів Президента України і Кабінету Міністрів України, наказів Національної поліції України, нормативно-правових актів Міністерства внутрішніх справ України, Присяги поліцейського, наказів керівників [2].

Утім у науковій літературі зазначають, що термін «законність» застосовується у двох аспектах: широкому і вузькому. У широкому сенсі під законністю розуміють дотримання всіма громадянами й організаціями законів і підзаконних актів, тобто необхідний державі спосіб поведінки населення, а у вузькому, законність виступає принципом діяльності державного апарату щодо здійснення своїх владних функцій у чітких межах закону, пов'язаних із забезпеченням прав громадян та громадських організацій [3]. Саме вузьке розуміння вказаного поняття і відображає необхідний для даного дослідження сенс. Так, і в Конституції України визначено, що законність – це принцип діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових осіб, громадян та їх об'єднань, який зобов'язує їх дотримуватися Конституції і законів України [4].

Саме порушення вказаних положень і є об'єктами пошуку для інспекцій з особового складу з метою виявлення таких працівників та притягнення їх до відповідальності, оскільки від дотримання дисципліни і законності залежить ефективність роботи Національної поліції України, а також імідж відповідного органу, що відіграє значну роль у питанні розвитку та удосконалення роботи поліції для служіння суспільству.

У свою чергу, управління інспекції з особового складу є структурним підрозділом Департаменту кадрового забезпечення Національної поліції України, одним з завдань якого є організація роботи зі зміцнення дисципліни та законності в діяльності поліцейських, проведення службових розслідувань [5].

Водночас аналіз основних функцій Департаменту кадрового забезпечення Національної поліції України дає змогу виділити серед них функції управління інспекції з особового складу, а саме: здійснення контролю за виконанням нормативних актів МВС України з питань кадрового забезпечення поліції, дотриманням порядку проходження служби поліцейськими; участь в інспектуванні та перевірці організації роботи з кадрами в органах поліції, підготовка пропозицій щодо усунення виявлених недоліків тощо [5].

Таким чином, завдяки аналізу підходів до розуміння понять «дисципліна», «службова дисципліна» та «законність», а також дослідженню нормативно-правового підґрунтя функціонування управління інспекції з особового складу Національної поліції України, підведено такі підсумки:

1. Наукові джерела вказують на те, що дисципліною є необхідний державі спосіб поведінки населення, а інтерпретуючи дане положення на діяльність Національної поліції України, є підстави стверджувати про тотожність поняття дисципліни і законності, оскільки дані положення регулюють однакові правовідносини – дотримання норм чинного законодавства конкретними представниками органу державної влади.

2. У свою чергу, Дисциплінарний статут Національної поліції України деталізує вищевказані положення та визначає, що службовою дисципліною є дотримання поліцейським Конституції і законів України, міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, актів Президента України і Кабінету Міністрів України, наказів Національної поліції України, нормативно-правових актів Міністерства внутрішніх справ України, Присяги поліцейського, наказів керівників.

3. Сутність управління інспекції з особового складу департаменту кадрового забезпечення Національної поліції України полягає у тому, що відповідний орган зобов'язаний, в рамках визначених йому повноважень та у законний спосіб, здійснювати контроль за виконанням поліцейськими своїх службових повноважень.

4. Правові підстави функціонування відповідного органу не врегульовано окремим нормативно-правовим актом, а його функції і цілі виражаються у завданнях та цілях департаменту кадрового забезпечення Національної поліції України, а разом із тим процедура виконання окремих функцій, покладених на управління інспекції з особового складу (наприклад проведення службових розслідувань), викладено у Законі України «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України» та багатьох інших відомчих нормативно-правових актах.

1. Марушій О.А. Поняття законності та дисципліни в діяльності органів виконавчої влади // Lviv Polytechnic National University Institutional Repository. URL: <http://ena.lp.edu.ua>

2. Про дисциплінарний статут Національної поліції України: Закон України від 15.03.2018 №

2337-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 29. Ст. 233.

3. Samokhvalov V. Zakonnist' ta spravedlyvist': problemy spivvidnoshennya // *Mizhnarodna politseys'ka entsyklopediya u 10 t.; vidp. red. Yu. I. Rymarenko, Ya. Yu. Kondrat'yev, V. Ya. Tatsiy, Yu. S. Shemshuchenko*. K.: In Yure, 2003. T. 1. S. 220–223.

4. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 2-го скликання від 28.06.1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30.

5. Про затвердження Положення про Департамент кадрового забезпечення Національної поліції України: наказ Національної поліції України від 12.12.2015 № 136. URL: <https://www.npu.gov.ua/uk/publish/article/1802871>

Турчаніков Микола Олександрович
викладач кафедри
спеціальної фізичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

АКТУАЛЬНІСТЬ СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Національна безпека – це захищеність життєво важливих інтересів громадян України, а також запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам у сферах правоохоронної діяльності [2]. Саме з цим терміном тісно пов'язане поняття «публічний порядок та безпека». В умовах сьогодення українці звикли, що саме на поліцію покладається обов'язок охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки, але для гарантії виконання цих обов'язків велику роль відіграє Національна гвардія.

Публічна безпека являє собою захищеність населення від злочинних посягань на права громадян та їх об'єднань. Якщо йдеться про суспільну безпеку, то необхідно зазначити не тільки про суспільство, але й про безпеку держави, особливо під час масових заходів або заворушень. Характер дій сил охорони правопорядку з охорони публічного порядку за звичайних і за надзвичайних обставин є різним [1]. Найбільш важлива роль належить Національній поліції та Національній гвардії, адже саме вони перші реагують на надзвичайні події, тому від їх підготовки залежить стан захищеності громадян. Звісно, що у практиці усіх держав у разі ускладнення соціально-політичної обстановки до надзвичайного рівня для відновлення правопорядку залучають будь-які підрозділи (поліцейські (поліція особливого призначення, КОРД) чи військові) незалежно від їх призначення (по суті, використовують поза призначенням). У такому разі методи дій підрозділів правоохоронних органів змушені перетворюватися з методів оперативно-службової діяльності на методи службово-бойової діяльності (або наближатися до них) [2].

Підрозділи усіх силових структур, які можуть залучатися до забезпечення громадської безпеки у надзвичайних обставинах, переходять на методи службово-бойової діяльності. Тоді до сил охорони правопорядку, які залучаються до службово-бойової діяльності у сфері безпеки, можна віднести у широкому розумінні правоохоронні і військові органи держави, у складі яких є підрозділи (частини, з'єднання), котрі відповідно до чинного законодавства призначені для виконання таких завдань:

– забезпечення захисту територіальної цілісності держави, захисту конституційного ладу та державної влади від спроби їх зміни або захоплення шляхом насильства;

– охорона громадського порядку та забезпечення публічної безпеки, забезпечення особистої безпеки громадян, охорона їх прав і свобод, життя, власності від протиправних та злочинних посягань;

– охорона об'єктів державного значення, військових об'єктів, спеціальних і військових вантажів, дипломатичних представництв і консульських установ іноземних держав на території країни;

– конвоювання осіб, узятих під варту, підсудних, осіб, засуджених до позбавлення волі, і охорона їх під час судового засідання, а також під час екстрадиції осіб за межі країни;

– здійснення заходів, пов'язаних з припиненням актів організованої злочинності, тероризму, диверсій, у випадках загрози життю громадян, захоплення заручників, транспорту й об'єктів населених пунктів та у частині роззброєння і ліквідації незаконних збройних формувань;

– забезпечення безпеки органів державної влади і судів;

– переслідування і затримання осіб, що взяті під варту, підсудних і осіб, засуджених до позбавлення волі, або заарештованих, які втекли з-під варті;

– підтримання публічного порядку на території надзвичайної ситуації техногенного, природного і військового характеру;